

המבשר תורני

ערש"ק פרשת תזריע מצורע
ב' באייר תשע"ג • גליון 226

שומר פיו

כיצד קשור עונש הצרעת
לחטאי הדיבור וכיצד
מהווה טהרת המצורע
תיקון להם, אז והיום

נועדו יחדיו

עליית הרה"ק רבי נחמן
מברסלב זי"ע לארה"ק
ופגישתו עם הרה"ק רבי
אברהם מקאליסק

כתבו לכם

מדוע בספרי התורה כיום
אין מצויות אותיות לפופות,
עקומות, דחיות ודפתיות
הקיימות במסורת

ראש הישיבה

זהרורי אור ופרקי חיים מדמותו רבת האנפין של

הגה"צ רבי נח שימנוביץ זצ"ל

מייסד וראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' זכרון יעקב - כפר חסידים
ובעל ה'חידושי רבי נח'

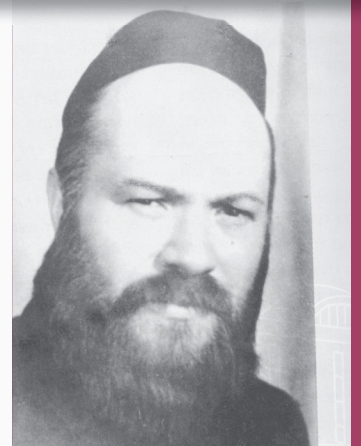
משולב בפרקי הוד מדברי ימיה של שנות הבראשית בישיבה הקדושה

לכבוד שבת | מי כתב: ראיתי אני לאנשי מעשה שקוצצים ציפורניהם ומגלחים ראשם קודם קריאת הפרשה שמו"ת (י)

תזרת המצורע
❖ **לאמור:** הלימוד המופלא שהפיק ה'אור החיים' הק' מתיבה אחת בפרשת הטהרה • **עיון הפרשה**
❖ **נגע:** סיפורה של הטעות שנמצאה כביכול בספר התורה שכתב הרה"ק מפשעווארסק • **אוצר המנוצור**
❖ **שאת:** חובת הזהירות מכל שמץ של גאווה תוך כדי עלייה מחיל אל חיל בעבודת ה' • **במסילה העולה**

ריש מתנתא

זהרורי אור ופרקי חיים מדמותו רבת האנפין של
הגה"צ רבי נח שימנוביץ זצ"ל
מייסד וראש ישיבת "כנסת חזקיהו" זכרון יעקב - כפר חסידים
ובעל ה'חידושי רבי נח'
משולב בפרקי הוד מדברי ימיה של הישיבה בשנות הבראשית

אביו אף כיהן כר"מ בקלויז "בלומקס" שם הרביץ תורה ברבים.

אמו ע"ה הייתה גם היא אשה צדקנית ומשכלת שכל משאת נפשה הייתה לגדל את בנה לתורה. מופלאה הייתה מסירות נפשה ביחד עם אביו למען יגדל בנם הנער העילוי בתורה וביר"ש.

אודות מסירות נפשם של הוריו למען יגדל בנם בתורה ניתן להיווכח מהעובדה שלפנינו. היה זה כאשר הגיע בנם רבנו זצ"ל לגיל י"א שנה בלבד, עמדו ושלחו אותו להבריא את הגבול מרוסיה לפולין במסירות נפש תחת מטר יריות של אנשי המשמר, מתוך מטרה ברורה שילמד בישיבות הק' המוכרות בצלם של גאוני הדור זצ"ל, דבר שנבצר הימנו תחת שלטון הבולשביקים ימ"ש. וכאשר נפרדו מעל פניו היה ברור להוריו שלא יוכלו להתראות שוב עם ילדם האהוב כל ימי חייהם.

לאחר זמן כאשר הגיע רבנו לפולין התמכר לעמלה של תורה בדיעה ובהשתוקקות נדירה. שנים אחדות עשה בישיבה המעטירה דברנוביץ', במחיצת הגה"ק רבי אלחנן וסרמן הי"ד, ולאחר מכן בישיבת מיר המפוארה. בתוך תקופה קצרה מאז נכנס ללמוד שם התפרסם שמו לתהילה כעילוי נדיר ומתמיד מופלא עד כי החלו לכנותו בעולם הישיבות בכינוי "ר' נח מיינסקר".

לאחר תקופה המשיך ללמוד בישיבת "כנסת בית יצחק" דקמיניץ, שם יצק מים על ידי מרן הגאון רבי ברוך בר ליבוביץ זצ"ל, ואף הפך לתלמידו המובהק בה"א הידיעה. רבו הגדול הראה לו בגלוי אותות חיבה וקרבה יתירה ואף קבע עמו שיעורים ללמוד ביחידות, עד שסיגל לעצמו אותם דרכי הבנה והיגיון שאפיינו את רבו זצ"ל, בדרכו הידועה של גאון ישראל מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל.

רבנו אף היה נמנה על תלמידיו המובהקים של מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל והסתופף בצלו כאשר הגיע לוויילנא בעת המלחמה יחד עם האריות שלמדו אז מתורת בריסק. הגר"ח מבריסק החשיבו ביותר ולא אחת דיבר בשבח תורתו. במחיצת גדולי עולם אלו ובהשראתם הרוחנית קנה רבנו את תורתו בכל מ"ח קנייניה, ויצמח ויגדל לאילנא רברבא, הן בלומדות הן באישיותו הזכה, התגלמות חיה של ת"ח אמיתי וזאת לצד יראתו הקודמת לחכמתו.

ברבות השנים הלך שמעו הטוב לפניו בכל ישיבות ליטא כדמות מופלאה שהכול מחבבין אותו בהערצה

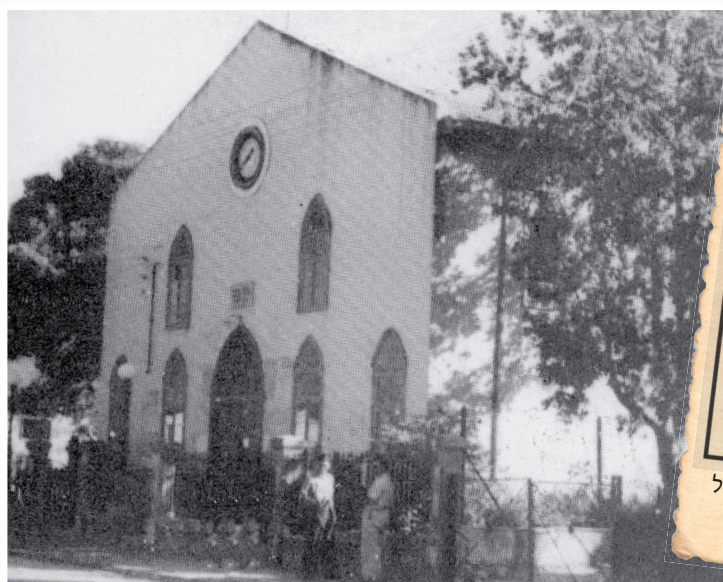
ובצלמם של תלמידי ישיבות נוסח ליטא בדרכם הייחודית של גדולי ראשי הישיבות זי"ע.

הגר"ח זצ"ל נחשב מבין הדמויות הבולטות של מרביצי התורה בדור האחרון. חידושי המופלאים אף מתבדרין בבי מדרשא בקרב הלומדים המתענגים על חידושי העמוקים הסוללים דרך והבנה נכונה בסוגיה, ובכך זכה להיות מאותם יחידים שהעבירו והעתיקו את השמועה לדורנו דור יתום בשילוב ה'טעם זקנים' של הדורות הקודמים. הגר"ח זצ"ל כמי שספג בחלבו ובדמו את אוירת מבצרי התורה והיראה מדור העבר, השכיל ברוחו הגדולה ובתבונתו התורנית להנחילה לאלפי תלמידיו יחד עם הרוח הסוחפת לעמל התורה בעיון בדרך הלימוד הישיבתית הנודעת לתהילה.

לקראת יומא דהילולא דיליה שיחול בשבוע הקרוב, יצאנו ללקוט בשושנים עובדות והנהגות בשולי אדרתו, כפי שנשמעו מתלמידיו הנאמנים. רשמנום את הדברים עלי גיליון למשמרת עולמים לתועלת הקוראים הנכבדים.

ואלה תולדות

רבנו זצ"ל נולד בשנת תרס"ז, בעיר מיינסק לאביו הגר"ח בנימין שימנוביץ זצ"ל, מחשובי הרבנים במיינסק.

שמענתא בעי צילתא... בנין הישיבה בזכרון יעקב בה שכנה הישיבה בראשיתה

מזה למעלה משישים שנה מתנוססת לה כאבן זוהר לתפארת עולם התורה והישיבות מבצר התורה הגדול, הלא היא הישיבה הק' "כנסת חזקיהו - כפר חסידים" שבצפון הארץ, ממלכת התורה המופלאה אשר שמה יצאה לתהילה בעולם התורה והישיבות, אותה יסד והקים המצביא והרועה הגדול, הגאון הצדיק רבי נח שימנוביץ זצ"ל מגדולי וחשובי מרביצי התורה בדור האחרון.

הוא הגבר אשר זכה להקים עולה של תורה ויראה, בוצעת אפיו ובעשר אצבעותיו קומם במסירות נפש את הישיבה הק', ובכך זכה להפריח את השימון הרוחני הגדול ששרר באותם ימים שלאחר המלחמה ברחבי אר"ק.

זכה הגר"ח זצ"ל ורישומו הטוב נחרט לדורות באותיות של זהב בדברי ימיה של עולם התורה והישיבות, כאשר פירות עמלו המבורכים בהעמדת הישיבה הק' על המוני תלמידיה השוקדים על תלמודם ומקדישים את כל עתותיהם קודש לה' ולתורתו, בדמותם

זכרון דברים על הקמת הישיבה בזכרון יעקב שלא יצא אל הפועל

זאת חזקיהו" כפר חסידים - יומא דהילולא ח' באייר תשט"ו

בקשתו האחרונה 'שילמדו בהתמדה רבה'... הנחת אבן הפינה להיכל ישיבת "כנסת חזקיהו" בכפר חסידים

הישיבה בצפון הארץ, היוותה מפנה בתולדות הישיבות בארה"ק שהתרכזו עד אז בי-ם ובב"ב, והנה עתה התפשטה לה התורה אף לצפון הארץ.

ילאה העט מלתאר את מסירות נפשו המופלאה של רבנו להקים את מפעל חייו ממסד ועד טפחות. ב'זמן' הראשון של הישיבה למדו שלושה תלמידים בלבד, אולם תוך זמן קצר נתרבו תלמידים בבי מדרשא. או אז חשף רבנו בבית אחד מרב הכוחות הרוחניים החבויים שהכשירוהו לעמוד בשורה הראשונה של רישי מתיבתא החשובים שבדור, בדמותו הגדולה השתלבו יחדיו כישרונות גאוניים להבין שמועה לתלמידים ולכבוש הדרך לפנייהם בסוגיות הקשות של "נזיקין" ו"נשים" בנוסח המופלא של הר"מ דליטא, וזאת לצד סגולותיו האישיות כמחנך אמן ועתיר השראה היודע להאהיב את התורה על צעירי הצאן ולהדליק בהם את השקיקה והצימאון לרוות בלי הפסק ממים חיים של תורה"ק, כשהוא עצמו משמש להם דוגמה ומופת חי של שקידה ויגיעה ונתינת הנפש על דברי תורה בבחינת "כי הם חיינו" ממש. עין בעין ראו התלמידים לפנייהם סנה בוער באש אוכלת אש, לפיד חי של חשק התורה, בוער ואיננו אוכל. בתקופתו אף התבדרה אִמרה בין כתלי עולם הישיבות: "רצונך להיות למדן? כלך לך אצל ר' נח מיינסק". בעקבות התמדתו של רבנו נדלקו גם הם ובהדרגתו צמחו מ"כנסת חזקיהו" טובי בעלי תריסין, אשר כיום הם מהיושבים ראשונה במלכות התורה. הישיבה נעשתה בית היוצר משובח ובעל מוניטין.

נופת צופים

תלמידיו סיפרו, כי אצל רבנו ראו בחוש את הבחינה שהתורה היא "מתוקה מדבש ונופת צופים". כאשר האיר ה' את עיניו לפענח קושיה וכדומה, לא היה ניתן לתאר את גודל שמחתו, פניו הפיקו וגילמו את הכתוב "שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב", עד כי היה יוצא בריקוד פשוטו כמשמעו לעין כול, מרוב שמחה והודיה לה'. בייחוד כאשר זכה לכוון לשמועות רבו ה'ברכת שמואל' ורב רבו הגר"ח מבריסק, או אז היה מגיע לקירון פנים משמחת התורה ופניו בערו והפיקו להבים.

רבי מיכאל ארליך מראשוני התלמידים סיפר, כי הוא זוכר שפעם למד עמו חברותא תוס' במס' יבמות, ולא 'הבין' את הפשט דיו. רבנו חזר על התוס' כשלושים פעם במשך ג' שעות, אולם עדיין לא התבהר לו דברי התוס' די צרכו, לפתע הבריקה מחשבה בראשו וסילקה את הקושיה. רבנו קם ממקומו, הכה בחזקה על הסטנדר כאות ניצחון, וכהבעת שמחה שאין לתאר, הכריז: "אין שמחה כהתרת הספיקות". הנ"ל העיר כי מראה זה נחרט לו בזיכרונו כמו חי עד עצם היום הזה.

הגרמ"ש שפירא זצ"ל איגרת שלומים, בה מבקש הוא מהגר"י כי יואיל לחדש את אמירת השיעורים - אשר מסר בבריסק - לקבוצת תלמידים מובחרים בארץ.

ואכן, מרן הגר"י נענה לבקשת הגרמ"ש שפירא, ויחדש את השיעור, כאשר על שומעיו נמנים בניו הגאונים זצ"ל ויבדלחט"א, מרנן הגרא"מ שך זצ"ל, כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל, רבנו זצ"ל, הגרמ"ש שפירא זצ"ל, הגר"ח קרסניצקי זצ"ל, הגר"ח א"א טורצין זצ"ל, הגר"ה כגן זצ"ל, הגר"א פרבשטיין זצ"ל, הגר"א פלצ'נסקי זצ"ל. בתקופה זו למד מרן הגרמ"ש שפירא זצ"ל עם רבנו סדר לימוד שהתמשך מהשעות שלפנות הבוקר עד סוף סדר א', וכשנשאל פעם הגרמ"ש שפירא אודות חברותא זו עם רבנו, סיפר שהיה מגיע לאכסניית רבנו בשעה ארבע לפנות בוקר כאשר רק לאחר מכן היו ניגשים לשמיעת השיעור מהגר"י זצ"ל.

ייסוד הישיבה ב'זכרון יעקב'

בשנת תש"ז עם הסתלקותו הפתאומית של חמיו הגר"ח מיישקובסקי זצ"ל, אחרי שובו ממסע הצלה מתיש בין עיי החברות באירופה, גמלה ההחלטה בלב חתנו רבנו זצ"ל לעשות לו כבוד גדול ולהושיב ישיבה על קברו. בני המשפחה מספרים, כי הרעיון לייסד ישיבה החלה עוד בחיי חותנו כאשר יחדיו תכננו להקים ישיבה גדולה ואף סיירו יחדיו למצוא מקום המתאים לישיבה הנשקפת למרחקים... "אתה תקים לך ישיבה גדולה ומעיינותיך יפוצו חוצה", בירך הגר"ח מיישקובסקי את חתנו רבנו זצ"ל.

בעצת מרן ה'חזון איש' אשר ליווה בעצה ובמעש את פריחת עולם התורה לאחר החורבן הנורא, הלך רבנו בארץ לא זרועה וייסד את ישיבת "כנסת חזקיהו" במושבה זכרון יעקב, אתר שומם מבחינה רוחנית, שנעשתה לימים אבן שואבת לכל בחור וטוב ביישוב החדש אשר חשקה נפשו בתורה. החזו"א אף התבטא בפני רבנו ובפני גיסו הר"ר דוד מיישקובסקי זצ"ל ואמר להם: "הרי אתם אנשי חיל ובעלי מרץ, לכו אל 'הצפון' השמים מתורה ותקעו בו יתד לתורה".

ואכן כעצת החזו"א הלך רבנו יחד עם גיסו ועלה לרכסי הרי השומרון ונעץ קנה לישיבה במושבה הוותיקה "זכרון יעקב". בתחילה נראה המקום רחוק ומבודד - אך רבנו היווה מוקד משיכה עד כי גם בני תורה מהישיבות הוותיקות עלו צפונה לזכרון יעקב להתבשם מאור תורתו הבהירה "שמעתתא בעי צילותא", ומושבת הברון בעלת הנוף המרהיב עין והשקט הכפרי, חיש התברר, תרמו לצלילות הדעת ולזכות המחשבה של הצורבים הצעירים שבקשו להתעלות בתורה. הקמת

לאין ערוך. השם 'ר' נח מיינסק' נהפך למושג וסמל של יגיעת התורה ואהבתה עד כי נתקיים בו מה שאמרו חז"ל על הפסוק 'נפש עמל עמלה לו', הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר, וכפירש"י שהתורה"ק מחזרת עליו ומבקשת מאת קונה למסור לו טעמיה וסודותיה. חידושי ושיעוריו הפכו למושג שהכול דשין בה ומחזרין אחריה להבין דבריו העמוקים המשמחין ומאירים את לומדיהם כנתינת מסיני.

נס ההצלה מהמלחמה

בתקופת המלחמה האיזומה וחורבן בית ישראל באירופה, נמלט רבנו מחרב היונה ושרד בחיים בניסי נסים. רבנו הגיע לחופי ארה"ק ותלמודו בידו כמעפיל בלתי חוקי, כשהוא מצויד בוויזה של הצבא הפולני ביודעו שהדבר עלול להתגלות. מסופר, כי בטרם צאתו שלח מברק לרבו מרן הגר"י מבריסק זצ"ל שכבר הגיע אז לארץ ובו כתב לו: "אני ופיכול מגיעים ביום רביעי" - איש מבני ביתו של הגר"י מבריסק לא הצליח להבין את פשר הרמז, ואז לפתע הבריק פתרונו של הרמז בראשו של הגר"י באומרו: "נראה שכוננו ל'פיכול שר צבא' (בראשית כא, כב) - ר' נח מגיע בוויזה צבאית ויש לפעול בדחיפות למענו..." ואמנם התרמית התגלתה, ורבנו הוגלה למחנה במחנה המעצר "עתלית" כשסכנת גירוש מרחפת מעל ראשו ע"י האנגלים להישלח בחזרה לאירופה. רבנו היה עצור במחנה תשעה חודשים, עד שבהשתדלות ובמאמצים של חמיו לעתיד הגאון רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי זצ"ל הגאב"ד דקרינקי, מרן הגאב"ד דבריסק זצ"ל, הגר"י הרצוג זצ"ל, והרב משה בלוי ז"ל, יצא לחירות.

בהקשר לכך סיפר מרן הגרמ"ש שפירא זצ"ל ר"י 'באר יעקב', כי כאשר נודע למרן הגר"י מבריסק על דבר מעצרו, החל הוא לפעול לשחרורו, ובתוך כך נוכח לדעת כי היחיד שאפשר לו לפעול בעבורו הוא רב מסוים שהיו לו מהלכים בקרב השלטונות הבריטים, שעד לאותה העת נמנע הגר"י זצ"ל מלדרוך על סף ביתו ולבוא עמו בקשר כלשהו. אע"פ כן, לנוכח הצורך ההכרחי חרג הגר"י ממידתו והלך לביתו של אותו רב על מנת לבקשו להפעיל את השפעתו בקרב הגורמים המתאימים בשלטון, שישחררו את רבנו ממעצרו ויתנו לו האפשרות להישאר בארץ כאזרח. ההשתדלות אכן נשאה פרי, ובכך עלה בידי רבנו לאחר שהייה ממושכת בעתלית לצאת את שערי המחנה ולהתגורר בירושלים.

ניצולי המחנה סיפרו, כי בכל ימי המעצר לא פסק ממשנתו וכל כולו היה שקוע בעומק תלמודו לתדהמת כולם שהביטו עליו בפליאה ובהערצה. רבנו אף קיים בנפשו "אדם כי ימות באוהל" לא רק ללמוד כי אם גם ללמד, כאשר אירגן שיעורי תורה ברבים לעצירים במחנה שהיו כולם שרידי אש, ובעיקרם ניצולי אוניית המעפילים הידועה "פאטריה". באותה תקופה אף עמד שם על המשמר בענייני הדת, והסעיר את הרוחות בציבור החרדי בארה"ק ע"י מחאות על מצב הכשרות באותו מחנה, כי היה איתן כצור ומושרש כארז בירתא הקודמת לחכמתו עד שכל רוחות שבעולם לא יכלו להזיזו מיראתו הטהורה.

לאחר שחרורו מהמחנה שב רבנו לשקוד על דלתות התורה ושם לילות כימים בני עמודי דגירסא בעיה"ק ירושלים. באותו זמן נלקח כחתן לבתו של הגר"ח מיישקובסקי זצ"ל גאב"ד קרינקי, שהתפרסם עוד בדור הקודם לפני החורבן בגדולת תורתו וגדולת מעשיו הכבירים כאחד מקברניטי ישראל ההולכים לפני העם כעמוד אש להאיר להם הדרך בצוק העיתים, וכמה גדולים מעשי חייא אשר פעל ועשה יד ביד עם קברניטי הדור מרנן ה'חפץ חיים' והגר"ח"ע מוילנא זצ"ל. עם בואו לארה"ק באמצע ימי ההשמדה נחלץ הגר"ח מיישקובסקי לפעולות הצלה כבירות באמצעות "ועד ההצלה" שיסד כדי להחיש ישע לאלפי בני תורה שרידים עקורים ופליטים ממחנות הרג ואבדון שהתגוללו במקומות שונים באירופה או ביערות סיביר, ולקיום מרכזי התורה מחדש ע"י ייסוד "ועד הישיבות" בא"י.

בשיעורו של מרן הגר"י מבריסק

בשבתו בירושלים זכה רבנו להימנות מבין אותם בני עלייה יחידים סגולה מיושבי שיעורו של מרן הגר"י מבריסק זצ"ל. היה זה בשנת תש"א כאשר עלה הגר"י לארה"ק שיגר לו ש"ב מרן

הגאון רבי נח שימנוביץ זצ"ל מייסד וראש ישיבת "כנסת חזקיהו

עד מהרה תפסה ישיבת "כנסת חזקיהו" את מקומה בכותל המזרח של עולם הישיבות... קבוצת התלמידים על רקע בניין הפנימיה בזכרון יעקב

קבל את דרכו דרך הלימוד וההבנה האמיתית מרבותיו הגדולים ובייחוד מרבו המובהק הגאון האמיתי רב"ד מקמניץ זצ"ל, ממשיך ומשפיע את התלמידים בשיעוריו העמוקים ובהנהגתו ומידותיו התרומיות באופן היותר מוצלח. בעז"ה אני רואה את התפתחות הישיבה כבר בחזון, תקוותי כי היא תהיה בזמן הקרוב לאחת הישיבות הגדולות בארצנו הק'..."

בואו של מרן הגר"א לאפיאן זצ"ל

בשנת תשי"ב נבחר מרן הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל מחשובי תלמידי הסבא מקעלם ומגדולי אישי המוסר לכהן כמנהלה הרוחני של הישיבה. בעוד שרבונו הבעיר את אש התורה בלב התלמידים – רבי אליהו ליבה את האש הזו בשיחותיו המוסריות שנסבו אז בעיקר על גודל וחשיבות לימוד התורה. שיתוף פעולה בין רבנו ורבי אליהו היה הדוק ופורה. מחזה מרנין לב היה לראות עד כמה הוקיר והעריך רבי אליהו את רבנו, עד כי היה משתתף בשיעוריו הכלליים בישיבה. וכן לאורך גיסא – הלב התפעם לראות את הכנעתו של רבנו בפני רבי אליהו. רבנו היה מגיע כסדר לשמוע את שיחותיו המוסריות הכובשות והמעוררות ואף היה עומד על רגליו בעת השיחה בכדי שחלילה לא יירדם ויוכל להאזין ל'קול חוצב להבות אש' של רבי אליהו. רבי אליהו הטביע את חותמו על המוני התלמידים, כאשר התלמידים ראו בו אישיות קדושה מהדור העבר בבחינת 'סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה'.

המעבר לכפר חסידים

כאמור, תחילה שכנה הישיבה בביהכ"נ המרכזי שב'זכרון יעקב', שם סבלו התלמידים ממחסור, ומתנאים גשמיים קשים. אך, בשל עימותים עם תושבי המקום והמתפללים שהגבילו את התלמידים, נאלצה הנהלת הישיבה, שרצתה לקנות מגרש במקום, להעתיק את מגורי הישיבה, ולהעביר אותה למקום אחר במושבה. כאשר רבנו הגיע לחזו"א ושטח בפניו את קשיי המקום מבחינה גשמית ועוד, נענה החזו"א ואמר: "בכסף בונים בתי חרושת, לישיבה לא צריך כסף..."

לצד זאת החלו תושבי המקום שהיו רחוקים מחיי תורה להצר את צעדיה של הישיבה בטענות שונות ומשונות. כך באו בטענות למשל, שהבחורים אינם מקפידים על ניקיון ביהמ"ד והסדר במקום. היו להם אף טענות מגוחכות כמו 'השטיח זז ממקומו' 'רצו להמאיס עלינו את השהות במקום', סיפר לימים ר' דוד מישקובסקי ז"ל והוסיף: "פעם אף באו בטענה שמצאו בדל סגיריה באחת מפינות ביהמ"ד, וזו הייתה סיבה לטרונאיא... לא הייתה לנו ברירה אלא לחשוב על עזיבת המקום. אם במחשבה ראשונה חשבו מנהלי הישיבה לרכוש שטח משלהם בזכרון יעקב ועליו לבנות את הישיבה, הרי שבמחשבה שנייה הם החליטו לעזוב לגמרי את המושבה".

כאשר נודע הדבר למרן החזו"א, נענה ואמר: "עליכם אני לא

של ישיבת חברון בירושלים שניחן בכישרונות של מחנך אומן ומומחה מלא דעת ותבונה ותרם רבות לעיצובה הרוחני של הישיבה). וכה סיפר: "עם יסוד הישיבה בזכרון יעקב לא היה לרבי נח מקום לינה, עד שהשיג יהודי יקר אשר נאות לתת לו בדירתו מקום לינה, והוא היה "דייר משנה"... "בעל הבית היה אורב לו לראות מי הוא הדייר משנה שנכנס ואין לראותו אף פעם בבית. בשעה מאוחרת מאוד היה חוזר לחטוף את שנתו, ולא יכול למצוא את הדייר משנה, רק פעם אחת כאשר מצאהו והחליפו ביניהם דברים, יותר לא הציק לו בראותו מי הוא השכן המזור ומהן תכניותיו..."

כמו"כ סיפר, כי לא אחת היה נראה רבנו צועד מפתח ביתו בגשם שוטף והוא כולו תפוס בשרעפיו. מהורהר בקטע האחרון טרם שיעורו ולא חש בגשם הדולף, והוא הגיע לשיעור כשכולו רטוב מכף רגל ועד ראש...

גם הרבנית ע"ה סיפרה כי לא הרגישה בבואו הביתה, שהיה תמיד בשעה מאוחרת בלילה, ואף לא ידעה אף פעם מתי עזב את הבית, שכן תדיר השכים קום לפנות בוקר. הרבנית סיפרה, כי לא היה לו כל הבדל בין אמצע ה'זמן' ל'בין הזמנים'. פעם אף הפצירה בו לנסוע בבין הזמנים ל'בית הבראה' לאגור כוחות מחודשים, אך גם שם לא מש מתלמודו החל משעות שלפנות בוקר ועד לשעות הקטנות של הלילה. בהזדמנות אחרת כאשר היו מכבים לו את האור, קנה נרות ולמד לאורם, במשך כל הלילה.

מסופר, כי פעם אחת עמל רבנו במשך לילה שלם להעלות את חידושיו עלי כתב, בבוקר מחק לגמרי את הדברים כי היו קשים לו מכמה צדדים. הרבנית ע"ה שאלה אותו על כך שלילה שלם הלך מבחינתו לאיבוד, אולם רבנו השיבה בנחת וברוגע: "חלילה, כשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה".

ואחריתך ישגא עד מאוד

המוניטין שיצאו לשיעורי רבנו בקרב תופשי התורה סייעו לה מאוד ועד מהרה תפסה ישיבת "כנסת חזקיהו" מקום חשוב במפת עולם הישיבות. שנה אחת בלבד לאחר ייסודה כבר מנתה הישיבה שלושים בחורים מצוינים, ולאחר שנה הוכפל מס' התלמידים כאשר לאחר חמש שנים מאז יסודה מנתה הישיבה כשמונים בחורים שביקשו לקנות תורה בדרכו הייחודית. מן הראוי להביא כאן את מכתבו של הג"ר מאיר קרליץ זצ"ל, לאחר שביקר בישיבה בחודש תמוז תש"ט והעלה את רשמיו ע"ג הכתב. וכה כתב: "בשבתי עתה בבית הישיבה הק' "כנסת חזקיהו" שנוסדה זה לא מכבר ע"ש מי שהיה חברנו וידידנו הגאון המובהק ציס"ע מו"ה חזקי' יוסף זצ"ל – ע"י חתנו ידידנו הגאון העצום מו"ר נח שליט"א. הופיע עלי רוח הישיבה, רוח ההעמקה בתוה"ק המסירה והשקידה הנפלאה, ממש כמו שהיה שורר בהישיבות הק' ימים מקדם. ראש הישיבה שליט"א אשר

רועה נאמן

מספר הגאון רבי יצחק ברנשטיין שליט"א מגדולי תלמידי רבנו, וכיום מראשי הישיבה בכפר חסידים: "בלתי ניתן לתאר את מסירותו של רבי נח זצ"ל לבחורים אותם אהב כבניו ממש. זכורני, כאשר פעם נקלע רבי נח לירושלים, ובאותה העת היה בירושלים מחסן של "ועד הישיבות", רבי נח לא חס על כבודו וניגש למחסן ולקח משם חליפה ל'זכרון יעקב' לאחד הבחורים, שהוריו היו מעוטי יכולת ורבי נח דאג לו תמידין כסדרן לכל צרכיו ממש".

כמו"כ סיפר הגר"י ברנשטיין שליט"א על ההתמדה המופלאה בתקופת הבראשית של הישיבה ב'זכרון יעקב': "כל מי שבא אז לישיבה ידע שהוא מגיע רק ללמוד! זכורני, שהיה זמן שממש לא היה אוכל בישיבה. רבי נח פחד שבבין הזמנים יבואו הבחורים לביתם וייראו מזי רעב, והוריהם יחשבו שהישיבה ח"ו אינה דואגת לבחורים. בסוף הזמן דאג שהבחורים יאכלו הרבה ביצים כדי לשמור על בריאות גופם, אך אז לא היו מתלוננים על אוכל, האווירה הכללית בישיבה הייתה – רק לגדול בתורה".

רבנו אף לא הפסיק את שיעורו עד שאחרון התלמידים הבינו את עומק הסוגיה עד תומה. הגר"י ברנשטיין שליט"א מוותיקי התלמידים ומראשי הישיבה כיום סיפר, כי בתקופת רבנו לא היה מושג של 'בטלן' בישיבה, ההתמדה באותם ימים הייתה עצומה, היו תקופות שהחשמל לא כבה כ"ד שעות ביממה. רבנו היה מלהיב וסוחף את הבחורים לאהבת התורה ללא מיצרים. הוא היה נוהג לשבת ליד הכניסה לביהכ"נ וכל בחור שחלף לידו נקרא אליו לביורר קושיה. קושיה הייתה אצלו מאורע שאי אפשר היה לפסות עליו, במאורע זה שיתף את כולם והחדיר בכולם את ההרגשה שמשוה כאן לא בסדר, משהו מפריע, ואף היה מתבטא בתמיהה: "איך ניתן לעבור לסדר היום עם קושיה ללא מענה..."

כמו"כ סיפר אחד מוותיקי התלמידים: "היה זה בחורף תשי"ב. אחדים מהבחורים היו נוהגים לקבוע "משמר" אחת לשבוע ולהיות ערים כל הלילה. באחד הלילות היינו כחצי תריסר בחורים בביהכ"נ, ולפתע בשעה שתיים אחר חצות נפתחה הדלת, והנה בפתח עומד ראש הישיבה... בקול תקיף ציווה עלינו ללכת לישון. כאשר התחלנו להתווכח עמו, הוא פשוט ניגש וכיבה את החשמל, כך שנאלצנו לשמוע בקולו, אולם לאחר שחזר לביתו, נתעורר בנו יצר הנצחנות, ואנו חזרנו ללמוד. הדבר נודע לראש הישיבה, והוא לא הגיב על כך. כעבור שבוע קרה אותו הדבר, ובשעה אחת וחצי בלילה הוא הופיע וחזרה הפרשה הקודמת. אבל לאחר שהלכנו, הוא לא חזר לביתו, רק הסתובב כחצי שעה מסביב לביהכ"נ, כי חשש שמא נחזור שוב ללמוד והדבר יפגע בבריאותנו..."

אותו תלמיד הוסיף וסיפר: "תמיד נוכחנו לראות עד כמה צהלו פניו בראותו שבחור פלוני לומד בהתמדה ומתקדם בלימודיו, הדבר היה אצלו בגדר של יום חג. לעומת זאת, בראותו תלמיד שקוע במצבי רוח שונים והתלבטויות שונות המעכבות בעד שקידתו, היה לבו נקרע ממש לגורים. מה יהיה" – היה נוהג לומר מתוך כאב עמוק שיצאה מנהמת לבו, בהפטירו: "הרי השנים עוברות..."

סיפר רבי זאב קוקיס מתלמידי הישיבה: "זר שהיה נקלע לחדר האוכל ביום בו היה רבנו מוסר שיעור כללי, ראה בחוש את אש התורה. 'חדר האוכל הפך אז למרקחה', ויכוחים קולניים בלימוד הדהדו בחלל האוויר. רבנו החיה את התורה. במוצ"ש הייתה התמדה מיוחדת, עוד יותר מאמצע השבוע. שכן בשבת נחו קצת וא"כ הגוף יותר רענן ללימוד, גם בבין הזמנים שבחורים נפגשו ביניהם הקדישו חלק גדול משיחתם לחידושי רבנו.

ועמלו בתורה

על גודל התמדתו של רבנו תעיד העובדה שסיפר הגה"צ רבי יצחק גרינברג זצ"ל המשגיח הראשון של הישיבה, (מבני העלייה

רצונך להיות 'למדן' כלך לך לרבי נח מינסקער... רבינו בעת שיעור לתלמידים

ואמור לכולם בשמי, אני מבקש מאוד שילמדו בהתמדה רבה". זו הייתה משאלתו האחרונה בחיים. משאלתו של ריש מתיבתא יחיד ומיוחד שהתורה"ק הייתה מובלעת בדמיו ואין לו בעולמו כי אם תורה והרבצת תורה.

היטיב לתאר אחד מתלמידיו את התחושה הקשה ששררה אז בישיבה. וכה כתב: "עולם הישיבות התייתם מאחד מבחירי העילויים, גדול בתורה ומופלא בראה ובמידות נאצלות, איש חזון, בעל מעוף וכוח הגשמה שהאיר באישיותו הקורנת ובדמותו הייחודית".

"אבל כבד שרר במסדרונות הישיבה על הגדע, בטרם עת, האילן הגדול. הישיבה בלעדיו הייתה משולה לספינה ללא קברניט, לצאן ללא רועה. כמה טראגית הייתה העובדה שרבי נח ישבוק חיים דווקא בהפציע השחר לעליית קרנו, וכאשר הכול מצפים לראותו יושב בכותל המזרח של גדולי ראשי הישיבות. "אנשים גדולים בונים מזבחות ואת הקרבן הראשון הם מעלים את עצמם", כך הגדיר בצורה קולעת אחד מיידידי הישיבה את הסתלקותו הפתאומית של רבנו, שטרם כל כך בבנין הישיבה מתוך צפיית קודש להתבססותה ולהתרחבותה – ולא חנכה! הכול חששו אז כי מפעל חייו הגדול של רבנו יבא חלילה לקיצו. עד שבא אותו זקן מרן המשגיח הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, בעוזו ובתושתיו ניווט את הספינה שחישיבה להישבר, ומינה את גיס רבנו - הגאון רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל שזה לא מכבר נתמנה לרב היישוב, לראש הישיבה. הכול ראו שבכך הקדים הקב"ה רפואה למכה ונכחו לדעת כמה שקולה ונכונה הייתה ההחלטה להעביר את הישיבה לכפר חסידים.

לאחר הסתלקותו של הגר"א מישקובסקי בשנת תשמ"א, מונה לכהן תחתיו חתנו הגאון רבי דוד מן זצ"ל, ועם פטירתו לפני כשנה מונה בנו הגר"ר יהושע שליט"א לכהן כראש הישיבה. ואכן מפעל חייו של רבנו זצ"ל המשיך בפריחתו ושגשוגו עם חילופי המשמרות, כאשר ברבות השנים הלכה הישיבה והתרחבה ועד היום הזה מהווה הישיבה מוקד משיכה לטובי הבחורים המתדפקים על שעריה. כמשגיח הישיבה מכהן היום מזה עשרות בשנים זקן המשגיחים מרן הגה"צ רבי דב יפה שליט"א המשפיע מתורתו ויראתו על בני הישיבה.

תורתו של רבנו ממשיכה אף היא להדהד בין כתלי עולם הישיבות. לאחר פטירתו הו"ל בני משפחתו את שיעוריו העמוקים בשם "חידושי רבי נח" על הש"ס. בהקדמה לספרו מציינים בני משפחתו, כי חידושים אלו הם בבחינת "גליא לדריעה ונפיל נהורא בבי מדרשא, בהיות רב חילו לאורייטא ודרכו המיוחדת לזרוע בהירות ואורה בכל הסוגיות הקשות להפרות מחשבה בלב תלמידיו ולהאהיב את התורה הק' עליהם ע"י שהטעימם מתיקות מושכלותיה בסברותיו ובחידושי שו"ה מאירים ושמחים כנתינתן מסיני... וודאי יתמללו בפום רבנן ותלמידיהון ויאורו עיני חכמים בהלכה".

ניבא... כפי שיתואר בהמשך דברינו.

המקום נקבע וסומן. השלב המעשי של העברת הישיבה מ'זכרון יעקב' ל'כפר חסידים' הגיע. רבנו בכוחות עצמו נשא את מטלטליה. תוך כדי המעבר שפתיו מלמלו כל העת: "העברת הישיבה לאו מילתא זוטרתא הוא".

כל המאמצים האפשריים נעשו מצדו כדי למנוע ביטול תורה מהבחורים. משתמה לה העברת הישיבה – אושר אין קץ מלאוהו. התשישות והמעמסה הפיסיים התגמדו לעומת השמחה והאושר שהיו מנת חלקו. רבנו אף קבע מועד ל'שיעור כללי' הראשון ביישוב החדש. יום ל"ג בעומר נקבע לחנוכת הבית.

ל'שיעור כללי' הראשון הזמין רבנו את כל בוגרי הישיבה בעבר. התכונה הייתה רבה ולאין ערוך וכפי שהתבטא באותה תקופה רבות "הנה אנו מגיעים אל המנוחה ואל הנחלה". אך לא איכשר דרא ולפתע פתאום ביום ה' באייר תשט"ז אחזה את רבנו מחלת לב קשה והוא אושפז בדחפיות בבית החולים בחיפה. אולם למרבה הצער באותו לילה המחלה גברה עליו ביותר וקיפדה את פתיל חייו ורבנו נתבקש לישיבה של מעלה, כשהוא רק בן מ"ח שנה, למגינת לב המוני תלמידיו שהיו קשורים אליו כאהבת בנים אל אביהם שביכו את החלל הגדול שנפער בשמי עולם התורה ועל הכוכב הזוהר שעדיו לגדולות ונעלם באחת. מקורביו סיפרו כי בלילה האחרון לפני הסתלקותו, כשהוא נאבק מרה על חייו, רמז לאחד התלמידים אשר ניצב ליד מיטתו שיגחן אליו וילחש באוזנו: "חוש מהר אל הישיבה בכפר חסידים,

"אוי, מוסקיטין, מוסקיטין..."

הערצה מיוחדת שררה בין רבנו לבין המשגיח הגה"צ רבי אליה לאפיאן זצ"ל. ועל כך מסופר: ראשיתה של ישיבת "כנסת חזקיהו" הייתה במושבת הברון ב'זכרון יעקב'. כרמים רבים היו נטועים בה, שמהם ייצרו את היין ביקב הגדול שבה. מסביב לעצי-הגפנים התגודדו הרבה זבובים קטנים שהתפזרו בכל הבתים והחצרות שמסביב. התושבים סבלו מאוד מהטרדתם ועקיצותיהם. אף ישיבת "כנסת חזקיהו" הייתה בין הסובלים.

ומעשה היה, כשראש הישיבה, רבי נח שימנוביץ, השמיע שיעור לבחורים. כדרכו בקודש ישב רבנו (הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל) בצד והאזין לשיעור מתוך התבטלות איש לרעהו. והנה באמצע השיעור פונה רבי נח לתלמידיו, מצביע על רבנו, ואומר: "ראו איש אלקים קדוש הוא, אף זבוב אינו עובר עלי-פניו, בעוד שאנו-כולנו מתחככים ומחפשים הגנה ומסתור מלהקות הזבובים שהתנפלו עלינו".

כמובן, כל הבחורים היפנו מבטם לחזות בפלא שנגלה לנגד עיניהם. רבנו לא הגיב מאומה. אולם אחרי-הצהריים, כשחזר לישיבה הביא עמו מגבת והתחיל לנענע בה אנה ואנה ואמר בלע"ז: אוי, מוסקיטין, מוסקיטין, כלי-כך הרבה... והעמיד פנים כאילו הוא מברח הזבובים מעל פניו...

(מתוך הקדמת 'לב אליהו', עמ' 90).

מרחם. היכן שתהיו, תצליחו בס"ד. רחמי היא על תושבי זכרון יעקב, שאינם יודעים מה הם מפסידים בהיעדרה של הישיבה". דבר עזיבת הישיבה פשט ברחבי העולם התורני, והצעות שונות החלו לזרום להנהלת הישיבה שחפצו שהישיבה תשכון בעירם, אולם את כולם דחה רבנו, מתוך נאמנות לדבריו של החזו"א בדבר חשיבות הקמת הישיבה בצפון הארץ.

באותו זמן, פנתה קבוצת עסקנים מכפר חסידים ובראשם ר' נחמן לרנר ז"ל לרבנו אשר הציעו לו להעתיק את הישיבה למקומם ואף יסייעו לישיבה מבחינה כלכלית. לאחר בדיקה מעמיקה נעתרה הנהלת הישיבה בראשות רבנו להצעתם, והחליטו להעביר לשם את הישיבה. ואכן, רבנו רכש גבעה בת עשרה דונם בכפר חסידים בלב חורשת עצי נוי ואקליפטוס, על גבעה זו נבנו חמישה צריפים, והישיבה עברה להתגורר שם בשנת תשט"ו. רבנו שלא היה קץ לשמחתו התרוצץ על בתי נדיבים להתרימם למען מטרה קדושה זו.

קודם שהוחלט על המקום המדויק של הישיבה, בא רבנו כדי לתור מקום. השטח היה הררי והטיפוס אליו היה קשה. רבנו עלה ועלה, עד שהגיע לנקודה מסוימת, בה עצר ואמר: לסובביו: "עד כאן, אין לי כוח יותר לעלות". בדברים אלו ניבא ולא ידע מה

אין לי כח יותר לעלות... תלמיד בישיבה משמיע 'חבורה' בישיבה בכפר חסידים